

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.
PALMA DE MALLORCA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros.a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

Recapte

Parlem-ne de sa guerra!

1

¿I lo des cinc mallorquins fusellats?

Hem de veure com arribarà a acabar tal bugat de que se figuraren porer treure tant de partit es contraris d'Alemania. Divenres de la setmana passada ja arribaren telegrams de que es nostro Ministre d'Estat negava que hi hagués haguts tals fusellaments. Dissapte en tornaren venir de telegrams més explícits de que es President de Ministres havia dit que telegrafia an es Govern alemany sobre aquesta cosa i que es Govern alemany havia contestat que no era ver que ets alemanys haguessen fusellat cap espanyol a Liège ni fora de Liège, i que an aqueis an-e que's referien de Liège, lo que els havien fet, creient-los súbdits russos, internar-los dins Alemanya, los se'n havien duits per endins, i que ja aclaririen a on son; i, en trobar-los, ja els enviarien a Espanya.

Aquí lo célebre es que un subjecte d'Inca, que n'era vengut de Liège no fa gaire, deia que els havia vists fusellats an aquells cinc pobres mallorquins, i llavò se publicà una carta d'un tal per qual que també deia que que els havia vists fusellats i que un des fusellats era sa dona d'un d'ells, i acabava sa carta demanant si no hi aniria a Liège un exèrcit d'Espanya a venjar tal atrocitat.

¿Què hem de pensar de tot això que aqueis subjectes mos diuen que han vist i que es Govern espanyol i es Govern alemany diuen que no ha succeït?

An es nostro entendre, aquí ocorre preguntar: ¿Com sab aqueix subjecte d'Inca que aquells mallorquins que diu que va veure morts (donant per cert que no los va confondre amb altres morts que bellament les porien assemblar, ja que per forsa havien d'estar desfets de fesomia des cap de dos dies de mort violenta); ¿com sab idò aqueix subjecte d'Inca que moriren precisament fusellats i no ferits d'una bala perduda o d'un tros de granada que els aplegàs com fogien? Si no los va veure fusellar, no hu pot dir que les fusellassen. ¿E-hu ha dit negú que los vés fusellar? No hu tenim present. Per lo mateix fins avui no hi cap motiu per donar per cert que los fusellassen. Per lo mateix, esperem que se fassa més llum sobre aquesta cosa, i no passem s'arada davant es bous.

2

S'andarivell de Lovaina

Amb això de sa destrucció de Lovaina d'ets alemanys se veu que va a succeir lo mateix que amb so fusellament d'En Ferrer i repressió de sa setmana tràgica. Es mateixos que escamparen i escampen aquell sens fi de mentides i calumnies i barbaritats contra Espanya, mentint com uns canalles, ara fan lo mateix amb això de Lovaina contra Alemanya. Son es mateixos: es masons i tots ets altres merda-caners de Satanàs han pres aquest cap de fil contra Alemanya, i ¿qui es capaç d'aturar-los? Com menten sabent que menten, no hi fa res que's pos en clar lo que succeí a Lovaina: s'aclaresca lo que s'aclaresca, ells seguiràn jurant i perjurant que sa gent de Lovaina no

havien fet absolutament res an ets alemanys i aqueis, just p'es gust de cometre crims i barbaritats, mataren i calaren foc a dreta i esquerra.

Ja comensaren aqueis calumniadors canalles per atribuir a Sa Eminencia el Cardenal Mercier, Arquebisbe de Malines, unes *declaracions* sobre sa feta de Lovaina, sa cosa més feresta contra ets alemanys, donant-ne pedres menudes de ses horribles i sacrílegues barbaritats d'aqueis. Suposaven que tals *declaracions* les havia fetes Sa Eminencia davant ets altres Cardenals, aplegats a Roma per elegir el Papa novell, i que, horrorisats es Cardenals, hvien resolt elegir Papa el Cardenal Mercier com una protesta de tota l'Esglesia contra Alemanya. Com aqueixes... *declaracions* de Sa Eminencia s'escamparen per tot lo mon, i això comprometia greument l'Esglesia, es diari de Roma, *L'Osservatore Romano*, orga oficiós del Vaticà, declarà, dagument autorisat, que era fals i mentida que sa Eminencia es Cardenal Mercier hagués fetes tals *declaracions*. De manera que es Cardenal Mercier no havia dit res de lo que li atribueix es periòdic que primer publicà aquell raig de mentides sobre sa destrucció de Lovaina. Ja fa setmanes que s'orga oficiós del Vaticà en nom des Cardenal Mercier desmentí aquelles ferestes *declaracions*, que eren una pura invenció; pero encara trobau persones i periòdics que vos retrueuen tals *declaracions* com una prova de que Alemanya es una nació de seuvates i criminals. Aquí ets únics seuvates són es qui encara retrueuen come veres tals pretengudes *declaracions* des Cardenal Mercier.

Un altre tapa-boques de primera a tots aqueis contraris d'Alemanya han donat trenta dos Frares Dominics que eren a Lovaina quant succeí això que diuen de sa destrucció de tal ciutat. No eren alemanys aqueis frares, sino belgues, i per lo mateix no hi ha que sospitar que sien gens parcials per Alemanya, sino tot lo contrari en tot cas. Aqueis trenta dos Dominics prengueren redòs a Colonia, i es diari de Suïssa *St. Gallen Tageblatt* dia 2 d'aqueix mes publicà sa relació que aqueis frares donen de sa feta de Lovaina, que l'ha publicada en castellà es nostro bon confrare *La Tradición*, d'on la prenim girant-la en bon mallorquí. Vetassí, idò, com conten aqueis frares belgues que va esser això de Lovaina:

3

Sa relació des Pares Dominics

«Després d'esser entrats ets alemanys a Lovaina, es Govern belga publicà una al·locució, endressada an ets habitants d'aqueixa ciutat, comanant-los que tenguessen calma i no desparassen an es soldats alemanys per no exposar-se a que aqueis els-e castigassen severament. Es clero va rebre orde de lletgir dalt ses troncs aqueixa al·locució i que recomanassen a la gent que fessen lo que es Govern belga aconseïava; i així hu feu es clero dia 23 d'agost (diumenge). Ets alemanys havien preses algunes persones principals de la ciutat i havien de respondre de que la gent d'allà faria bonda; veient ets alemanys que la ciutat estava tranquila, dia 24 ora-baixa amollaren aquelles penyores. Lo endemà, dia 25, es clero tornà lletgir dalt ses troncs s'al·locució des Govern belga que aconseïava calma, i es capellans insistiren en

que se mantengués tothom en tranquil·lidat absoluta. Pero es cap-vespre de dia 25 arriben altres tropes alemanyes a Lovaina, i les allotjaren a cases particulars, i ses tropes que hi havia primer s'espitxaren per un altre vent; i poc després s'escampa per la ciutat que francesos i inglesos s'acostaven devers Lovaina per dos vents, i comensen a sentir canonades i descàrregues de fusells. A-les-hores comensen es lovainesos a desparar de ses finestres d'algunes cases an ets soldats alemanys. Això donà per motiu que a les set i mitja d'aquell cap-vespre es Majors criden es soldats a les armes. I ¿que fan llavò es lovainesos? Lluny d'aturarse de desparar an ets alemanys, lluny d'affuixar gens an aquella actitud seua tan provocativa, pitjaren més an es desparar, i ses tropes naturalment contestaren amb sos fusells i ametralladores; i durà aqueix foc a diferents bandes tota sa nit, donant per resultat que's calaren foc alguns edificis, sobre tot an es carrer de s'Estació. Sa gran esglesia de St. Pere (la Seu), dins la qual ets alemanys trobaren armes, se'n dugué una partida de tirs com també tots es qui de ses finestres feien foc an ets alemanys. Aqueis aquí agafen altres persones principals come penyores per pacivar ets altres; los duen a la *Casa de la Vila*. Entre aqueixes persones hi havia es Vice-Rector de l'Universidat el P. Conrad Superior des Dominics i altres dos sacerdots. De la Casa-de-la-vila ets alemanys se'n menen aquelles persones, les passetgen p'es carrers de la ciutat per que recomenassen an es lovainesos, en francès i en flamenc, que s'apacivassen, que no fessen pus foc; i s'aturaven aquelles persones, an es cap-de-cantons i deien fort tot això per que tothom los sentís. Aquelles persones feren tot això tot aquell hora-baixa, vel·lada i nit fins a les quatre de lo endemà dematí. Amb tot i això es lovainesos no s'ho escoltaven gota, sino que seguien fent foc de dins ses cases, i ets alemanys, com jès natural, les contestaven des carrers i des punt que trobaven més avinents, i resultaven incendis ensà i enllà. A s dimegres a mig dia (26 d'agost) ets alemanys feren anar de bell nou aquelles persones, preses en penyora per carrers i plasses per que fessen avinent an es lovainesos, en francès i en flamenc, que tota sa gent que trobarien fent resistencia els-e fusellarien. ¿Creis que amb això ablaniren sa partida es lovainesos? Idò no, seguien fent foc de dins ses cases, i fins i tot desparaven an es soldats que menaven aquelles persones, preses en penyora; i seguien lo mateix, despara qui despara contra ets alemanys, tota sa vel·lada i tota sa nit des dimegres i des dijous. An es *boulevard* de cada vegada i havia més cases que cremaven.—Es dijous 27 a les nou i mitja des matí, un oficial alemany se presenta amb alguns soldats an es Convent (de Pares Dominics) demanant per favor an es frares que fessen a sebre a la gent que anaven a bombetjar la ciutat, per lo mateix que sortís tothom de ses cases i se'n anassen a s'Estació des carril a prendre redòs. Poc després comensaren a caure bombes damunt aquella pobre ciutat.—Es frares Dominics s'aplegaren a s'Estació, a on havien duits es soldats ferits, belgues i alemanys, dins ses *sales d'espera*. Es frares demanaren orde per anarse'n amb so tren que sortia a les dues cap a Colonia. Quant partiren destria-

ren sa focateria que feia l'Universidat i sa Biblioteca.»

Això es sa relació que donen aquells trenta dos Dominics belgues. Segons aqueixa relació des dominics belgues, ¿qui es sa causa, qui té sa culpa principal de sa destrucció de Lovaina més que es mateixos lovainesos? Ells comensaren a fer foc an ets alemanys sense que aqueis les haguessen provocats; ell seguien fent foc per espai de dos dies an ets alemanys, sense que aqueis les haguessen provocats; ells seguien fent foc per espai de dos dies an ets alemanys, de terrats i finestres, i no's volgueren escoltar ni es govern belga, ni es clero de Lovaina, ni aquelles persones principals de Lovaina que p'es caps-de-cantons les predicaven que s'apacivassen. ¿Com se poren queixar es lovainesos de sa destrucció de sa seua ciutat? ¿O volfen ells cassar ets alemanys come coniets de rata, i que se deixassen matar come cagolles i babaluets? ¿Quin altre exèrcit no hauria fet altre tant o pitjor que ets alemanys, trobant-se an es mateix cas?—Pero ¿i l'Universidat i sa Biblioteca? pot esser que mos diga qualcú ¿Què havia fet l'Universidat an ets alemanys? ¿què los havia fet sa Biblioteca? Ets edificis suposam que no los havien fet cap mal; pero es qui hi havia dins aqueis edificis ¿res havien fet, res feren an ets alemanys? Qualsevol cosa posariem que de dins aquells edificis despararien contra ets alemanys, i aqueis contestarien desparant també. I deim això perque en-lloc del mon ets alemanys se son demostrats mai inemics de ses universitats ni de ses biblioteques. ¿Tal volta no tenen ells ses millors del mon, ses més respectades del mon? No mos cap dupte que, si ets alemanys despararen a s'Universidat i a sa Biblioteca de Lovaina, fonc que d'aquestes les feien foc a ells.

Escriu això veim dalt *Correo Catalán* de Barcelona, de dia 20, que *Frankfurter Zeitung* publica un telegrama d'un redactor seu que es anat a Lovaina a veure quin mal hi havia, i diu que quatre quintes parts de la ciutat no estan tocades i que sols devers una quinta part està destruïda, unes 150 cases, aquelles d'on feien foc es lovainesos an ets alemanys; la Seu just té destruïda sa cúpula, lo demés està intacte; per que no patís es retaule major, ets alemanys el trasladarem a sa Casa de la Vila; sa Magnífica Casa-de-la-Vila també està intacte; de l'Universidat se conserven ses aules o cátedres. Lo que no's pogué salvar, sa Biblioteca.

4

Es belgues van fora corda contra ets alemanys.

A Espanya casi no arriben més que ses atrocitats d'ets alemanys contra ets belgues i de ses des belgues contra ets alemanys no mos ne diuen res ses agencias telegràfiques de Paris ni Londres; en camvi es periòdic *Kölnische Volkszeitung* en eé ple. Se veu que es belgues fan flamada contra ets alemanys i es paissans (dones, al·lots i veis) maten tots es qui poren si les troben adormits o gens descuidats; fins i tot s'ès donat es cas de dones abordar-se a ferits. Direu que ets alemanys se'n mereixen més perque els invadiren Bèlgica. Conforme que es belgues tenen motiu per anar contra ets alemanys; pero si ells entaulen sa lluita de

es païssans i tot anar a mata qui mata amb sos alemanys que no se extranyin si ets alemanys també hi van amb ells. Això son jornals que se tornen.

No, no èr ver que ets alemanys entrin per tot a foc i a sanc, sino just allà on les hi reben i los hi tracten. Un amic nostre té una família amiga, mallorquina, a Tournai, que n'ès venguda no fa gaire, i conta que, quant e-hi foren entrats ets alemanys, se'n presentaren alguns a sa botiga de dita família, i les varen rebre amb tota amorsidat; ets alemanys e-hi varen sebre correspondre tant bé, que prenen es nombre de sa casa, i quant, passats alguns dies, ets alemanys anaren a buidar oua partida de botigues, respectaren aquella de sa família mallorquina.

Per noltros ès evident que, si es païssanatge belga hagués duit un altre procedir més pacífic i més lleal, ets alemanys no hi haurien fet lo que hi han fet. ¿Com ès que d'ets alemanys dins França no's conta res d'això? Perque es francesos, que son es francesos, no li han pegat tant de cremats; es païssanatge francès no ès anat amb sos alemanys tant mata qui mata.

5

¡Aboca, Falet!

Fa fins riales sa manera com es periòdics inflen ses notícies segons si son partidaris o contraris de sa nació que surt favorida o perjudicada. Un corresponsal del diari *Daily Telegraph* de Londres publicà que sabia de bona tinta que ets alemanys durant sa primera quinzena d'aqueix més han tengudes un dia amb altre 3.200 baixes entre morts, ferits i presoners per dia i en tota sa quinzena catorze mil morts. Idò bé, diumenge *La Almudaina* dugué un telegrama que venia de París que deia que ets alemanys durant aqueixa primera quinzena havien tengudes per dia trenta dues mil baixes entre morts, ferits i presoners, i que just es morts eren estats catorze mil cada dia. Mirau si la inflaren a París a sa notícia de *Daily Telegraph*: convertiren ses 3.200 baixes diaries en 32.000; i es morts de tota sa quinzena les posaren per cada dia. De manera que allà on *Daily Telegraph* havia posades 48.000 baixes en tota sa quinzena, es telegrama de París en posava 480.000 de baixes en tota sa quinzena; allà on es diari de Londres suposava 14.000 morts, es telegrafador de París en posava 210.000.

Certs francesos son així; ja que no poren esveir ets alemanys a canonades ni a baionetades, se dediquen a esveir-los amb folllons de telegrames plens de mentides, que an es pobres lectors des païssos neutrals mos fan perdre es *kirte-eleison* amb tantes de figures per lleternes com mos entaferrren.

6

¡O es servis de la Gran Servia!

Es servis entenen per *Gran Servia* no sols la Servia actual, sino tots es territoris veinats que ells prenen per seus, com Bosnia i Herzegovina, i que están disposats a fer qualsevol atrocitat per apoderar-se'n. Una de tantes atrocitats fonc s'assassinat de s'Hereu de la Corona d'Austria, que se tramà a Belgrado capital de Servia, com confessaren es mateixos assassins; i ses bombes que tiraren an es pobre Arxiduc, les ho donaren des depòsit des mateix Ministeri de la Guerra de Servia. Son així aqueis servis.

Dies després de comès aquell assassinat lletgirem dalt un periòdic alemany un manifest que es caps-calents de la Gran-Servia havien publicat feia una mesada a on deien entre altres coses:—«Fills de la Gran-Servia! dons de Deu son sa pòlvora, sa dinamita, es verí, ses bombes, es punyals, ses pistoles! ¡Son es nostros medis de defensa, sants, sagrats! ¡Fassem-los servir sense cap escrúpul, sense gens de

por, amb tot coratge per llevar des mig es nostros inemics, ets inemics de la Gran Servia!»

¿No ès ver que un s'escarrufa de lletgir això? ¿no ès ver que aqueix roi de barbaritats i d'atrocitats passa la vida de tot lo que un se puga imaginar?

Idò bono! per fer costat a una gent així, amb s'escusa d'amparar es seus garmans de sanc ets altres pobles eslaus, Russia ha motivada sa guerra europea actual, que ocasiona cada dia tants de mils de morts tantissimes d'altres desgracies, ferestes a més no poder. Una gent tan criminal com aqueixa que donà tal manifest i feu cometre s'assassinat de s'Hereu de sa Corona d'Austria, i ha fets molts d'altres crims per l'estil, una gent així Russia l'ha amparada amb tot es seu poder, essent causa que França i Inglaterra sostenguen juntament amb ella sa guerra actual contra Alemanya. ¿No ès ver que fan un paper... lluidissim França i Inglaterra amparant amb Russia una gent tan... d'allona com aqueis defensors de la Gran-Servia? ¡Així defensen Inglaterra i França sa causa de sa llibertat!... ¡Maleïda llibertat des criminals, des bandetjats, d'ets assassins!

7

¡Aqueis bons de belgues!

A poc a poc mos van arribant per diferents conductes noves de que ja feia anys que s'anava congriant dins Bèlgica una *hostilitat* uberta contra Alemanya, que no poria acabar bé. S'altre dia lletgirem dalt la *Gazeta Montanyesa* de Vich una relació d'un capella vigatà que havia passada una temporada a Lovaina fa uns quants d'anys, i conta que una vegada anà allà un diputat francès, amic d'En Derouède, nacionalista i anti-alemany furiós; i allà dins una sala de l'Universitat tirà un discurs ple de trons i llamps contra Alemanya; i llavò s'alsà un que's digué capellà d'Alsacia i també desengavatxà verinada per llarc contra Alemanya. Amb això un d'ets oients se va permetre dir que era cosa de mirar-se en lo que deien perque allà hi havia alemanys que els escoltaven. Allò va ésser una bomba: aquell diputat francès i s'alsacià donaren mil explicacions per desagraviar ets alemanys que hi havia, i així acabà sa cosa d'aqueixa manera tan vergonyosa.

Un amic nostre que passà a Bèlgica una bona temporada, a Mons, no fa gaire, i lletgí lo que diguérem dies passats de sa prevenció que hi havia a Bèlgica a favor de França i contra Alemanya, mos ha escrita una carta ben saborosa, de la qual creim convenient copiar aqueix tros: «Sè molt bé com s'ho arretglen (es belgues) amb sos francesos, es seus amics (sovint a Mons hi havia conferencies de ses amistats franceses i d'odi an ets alemanys). E-hu veng a dir per lo que diu LA AURORA que es belgues e-hu feren malament de no deixar passar ets alemanys, per ésser sogueus de França: lo mateix trob jo. Amb una paraula, coixent ses idees d'allà, un se pot fer bè carrec de que ses observacions de LA AURORA son atinadíssimes».

Aqueis dos fets que mos venen per conductes tan diversos son una nova demostració de s'estat d'opinió d'odi a Alemanya que reinava dins Bèlgica. ¿Com es Govern belga permetia que a Mons hi hagués aqueixes «conferencies... d'odi a Alemanya» i que a Lovaina hi anassen diputats francesos i qualque alsacià a desengavatxar-se sa seua betzerria contra Alemanya? ¿Quin Govern permet aqueixes coses contra una nació amiga? No les permet cap Govern; si les permetia es Govern belga contra Alemanya, era que de fet tenia Alemanya, no per nació amiga, sino per inimiga, encara que *oficialment* fossen amics.

8

Anava gens fundada Alemanya amb so veure que França i Inglaterra, en cereure sa seua, no respectarien sa neutralitat de Bèlgica?

Sobre aqueix punt *Kölnische Volkszeitung* de dia 3 d'aqueix mes dona unes enquestes d'aqueixes que tiren ets homos d'esquena. Tot això diu aqueix periòdic, que sol ésser un des més ben informats.

1.er Es discursot que es Ministre anglés Sir Edward Grey tirà dins sa Cambra de Diputats per justificar sa declaració de guerra a Alemanya, demostra que feia estona que Inglaterra cercava una excusa qualsevol per moure guerra a Alemanya, i que això de sa neutralitat de Bèlgica no va ésser més que una excusa de mal genre, un acte de refinada hipocresia. Si en lloc de violar sa neutralitat de Bèlgica Alemanya, l'hagués violada França, ¿hauria Inglaterra moguda guerra a França? ¿Què havia d'haver moguda! Sabia Inglaterra, poria Inglaterra assegurar que França, en convenir-li, no arribaria a violar sa neutralitat de Bèlgica? ¿Estava disposata Inglaterra a no violar-la? ¿Què havia d'estar!

2. Proves de que no hi estava: S'estiu de 1911, quant França i Alemanya tengueren sa topada d'Agadir (Marroc), que només faltà un través de cabeï per no esclatar sa guerra entre aqueixes dues nacions, Inglaterra estava ben resolta d'aidar a França contra Alemanya, i tenia 160.000 homos a punt d'embarcar cap a Anvers per fer-los travessar Bèlgica i tirar-los dalt s'ala dreta de s'exèrcit alemany. Això volia fer l'any 1911 Inglaterra, que ara, per moure guerra a Alemanya, ha donat per excusa que ets alemanys han volguda atrevessar Bèlgica per atacar França. ¡Inglaterra la volia atravesar per atacar Alemanya!

3. Dia 25 de febrer de 1913 es periòdic de París *Gil Blas* feu públic que sa ciutat de Maubeuge, tan avinent de sa frontera francesa amb Bèlgica i que està a sa línia de ferro-carriis Colonia-Liège-Paris, feia setmanes que l'havien armada de gran pertret de municions ingleses. I deia el *Gil Blas* que Maubeuge era un punt molt estratègic, un punt senyalat de concentració per ses tropes ingleses i franceses a's dia que hi hagués d'haver una guerra. ¿I contra qui havia d'esser aqueixa guerra, per haver d'amagatzemar Inglaterra tantes de municions a Maubeuge, en no ésser contra Alemanya? I si no hi havien d'entrar a Alemanya per Liège, ¿per que acaramullaven tantes de municions precisament a Maubeuge, sa darrera ciutat francesa que sa troba per anar a Alemanya per Liège? Això també demostra que França i Inglaterra estaven ja l'any 1913 ben resoltes a invadir Alemanya travessant Bèlgica.

4. Alsà cap protesta Bèlgica sobre aqueis plans de campanya de França i Inglaterra que la tocaven tan de prop? Ses darreres que tengué Bèlgica de protestar-ne! ¡Si amb diners de França Bèlgica fortificà Anvers; França ajudà a Bèlgica a fortificar Liège i Namur; i oficials francesos anostraren es belgues d'aqueixos forts.

5. Ja se sab també que fa un parei d'anys es Governador Militar de Lille, sa famosa ciutat forta de França, aprop del «Pas de Calais» i de sa frontera belga, destapà que hi havia un conveni entre Inglaterra i França de que, en cas d'una guerra contra Alemanya, Inglaterra desembarcaria su allà ses tropes seues i partirien de Lille per dins Bèlgica cap a Alemanya. Tampoc protestà de res d'això Bèlgica. ¿Com n'havia de protestar si això li anava molt bé p'es trofi que havia pres dins sa política internacional d'esser sogueua de França i d'Inglaterra.

Tot això demostra sa gran farsa des Govern anglés amb so donar per motiu de declarar sa guerra a Alemanya que aquesta no respectava sa *neutralitat*

de Bèlgica, allà on tal violació entrava dins tots es plans de guerra que ets inglesos tenien contra Alemanya

Sabut tot això, no ès gens extrany, ès sa cosa més natural del mon que Alemanya, per invadir França, comenses per travessar Bèlgica. Es francesos i ets inglesos feia tres anys que li havien mostrat es camí. ¿Qui hu dupta que Inglaterra i França l'haurien fet an aqueix mateix camí si Alemanya no els hagués trencat al davant? Es qui no veu això, ès que du unescucals davant ets uis com ses bisties que baten o roden a sa sinia o a un molí de sanc.

9

An es Govern anglés es mateixos socialistes inglesos li lleven sa careta amb això de sa guerra.

S'Obrer Balear posa dissapte es manifest que es *Consei Nacional de Independent Labour Party* acaba de publicar sobre sa guerra europea, i vos assegura que li fa mostrar es darreres an es Govern anglés. Vetaquí lo que diu de sa causa de sa guerra es *Consei Nacional* des Socialistes d'Inglaterra: «No ès estada sa questió servia ni sa questió belga lo que ha tirada sa nostra nació dins aqueixa lluita mortífera. La Gran Bretanya no fa la guerra per sa causa de ses nacionalitats oprimites ni per sa neutralitat belga (¿que hu sent Mestre Biel de la Mel?). Encara que sa neutralitat belga Alemanya no l'hagués violada injustament, mos haurien arrossegats a la guerra. Si França, passant per dalt es dret des Tractats, hagués invadida Bèlgica per trencar al davant a Alemanya, ¿quí s'atrevirà a dir que ets inglesos haguessen declarada la guerra a França? D'amagat des Parlament i des poble es Ministeri de Negocis Extrangers tengué intel·ligencies secretes amb França; i, si an es Parlament li posaven es dit dins sa boca, per fer-lo cantar, negava en rudes. Per això es nostro país se troba ara de ple dins sa ruína i empobriment de sa guerra. Tractats i concordies han tirada la França republicana baix des peus de sa despota Russia, i han tirada Inglaterra baix des peus de França... «No desitjam ni s'engrandiment des militarisme alemany ni des militarisme rus; pero es perill està en que aqueixa guerra favorirà es primer o es segón. Inglaterra s'ès posada darrera Russia, sa Potencia més reaccionaria, corrompuda i opressora d'Europa. Si permeten a Russia satisfer ses seues ambicions territorials i extendre es seu Imperi cosmic, estarán greument compromeses sa civilisació i sa democracia. ¿Per això ès per lo que Inglaterra ha desenvainada s'espasa?»

¿No ès ver que aqueis socialistes inglesos diuen unes grans veritats? ¿E-hu sent Mestre Biel de la Mel lo que diuen aqueis socialistes? ¿E-hu veu com ès una solemníssima mentida lo que ell diu que Inglaterra es sa defensora de sa llibertat i des dret? Aqueis correlligionaris seus (Mestre Biel se diu socialista) diuen d'Inglaterra tot lo contrari; fan mentider Mestre Biel, pero ¡de quina manera! De modo que es socialistes inglesos tracten de mentider i de farsant es Govern anglés! Molt bé, «companys» socialistes d'Inglaterra. Si en totes ses altres coses que deis i que feis, endevinàsseu tant es fil de ses neules com l'endevinau en tot això que vos acabam de copiar, seria cosa de fer-mos socialistes tots, llevant això sí des socialisme tot lo que ès incompatible amb so dogma catòlic, que ès lo suprem per tots es creients.

10

¿Se moren de fam a Alemanya?

Aqueixa ès una de ses idees que afalaguen més ets inemics d'ets alemanys; ells se formen es pla de que ses esquadres inglesa i francesa tenen tantats tots es ports d'Alemanya i que per lo mateix dins Alemanya no hi entra res, per lo cual es precís que se mui-

